

Brzozowski, Stanisław

Posiedzenie naukowe Zespołu Historii Botaniki

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 18/3, 624-625

1973

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

rozważana jest istota zmian zachodzących w organizacji i zarządzaniu na tle związku „człowiek—technika” w warunkach współczesnej rewolucji naukowo-technicznej w ustroju kapitalistycznym i socjalistycznym. Referowane zagadnienia prof. Spruch ujął w cztery grupy: 1) Rewolucja w środkach organizacji i zarządzania oraz rola informacji; 2) Demokratyczne podstawy ustroju socjalistycznego jako całkowita przeciwstawność burżuazyjnego systemu „manipulacji”; 3) Proces integracji w różnych światowych systemach społecznych; 4) Prognozowanie i planowanie w warunkach rewolucji naukowo-technicznej.

W dyskusji udział wzięli: mgr W. Osińska-Krauze, dr W. Kozłowski, prof. E. Olszewski, dr W. Sztumski i dr L. Zacher.

Dyskutanci wskazywali, iż została przez autorów zagubiona problematyka człowieka, podobnie jak i problematyka planowania społecznego. Krytykowano również niejasność metodologiczną rozważań filozoficznych zawartych w dyskutowanym rozdziale. Wątpliwości wzbudzał postulat planowania wszystkich składników działalności społeczeństwa, jak również zbyt duże przywiązywanie uwagi do prognozowania. Wskazywano, iż praca w zbyt małym stopniu uwzględnia nowe tendencje w rozwoju współczesnego kapitalizmu (nowe motywy i bodźce, stosowanie nowoczesnej techniki, wpływ klasy robotniczej na decyzje, odchodzenie od pracy taśmowej itd.).

Lech Zacher

POSIEDZENIE NAUKOWE ZESPOŁU HISTORII BOTANIKI

W dniu 13 stycznia 1973 r., pod przewodnictwem doc. Ludmiły Karpowiczowej, odbyło się w Ogrodzie Botanicznym Uniwersytetu Warszawskiego zebranie Zespołu Historii Botaniki.

Omawiano na nim stan zaawansowania prac badawczych członków Zespołu. Prace te, to rozprawy przygotowywane do kolejnego zeszytu „Studiów i Materiałów z Dziejów Nauki Polskiej” oraz referaty przeznaczone na sesję naukową poświęconą ks. Krzysztofowi Klukowi, która odbędzie się br. w Ciechanowcu.

Następnie dyskutowano nad perspektywami publikowania prac członków Zespołu. Doc. S. Brzozowski zaproponował, aby ze względu na obciążenie limitu arkuszowego „Studiów i Materiałów” przejść na inne formy publikowania prac tak w wydawnictwach Zakładu Historii Nauki i Techniki, jak i poza nim. Tom rozpraw poświęconych historii botaniki możnaby przygotować do serii *Monografie z dziejów nauki i techniki*. W serii *Źródła do dziejów nauki i techniki* rysuje się możliwość wydania, poprzedzonych wstępami, wypisów do historii botaniki. Innym wyjściem jest szukanie możliwości wydawniczych poza Zakładem.

Doc. L. Karpowiczowa zaproponowała przygotowanie zbiorowego, bogato ilustrowanego, opracowania dziejów botaniki polskiej na tle światowym. Prof. H. Bukowiecki wskazał na konieczność zmikrofilmowania unikalnych dzieł botanicznych, o których wiadomo, że istnieją już tylko w jednym egzemplarzu oraz zmikrofilmowania ważniejszych opracowań zagranicznych z zakresu historii botaniki, w wypadku gdy są one u nas trudno dostępne. Źródła czy wypisy do dziejów botaniki radziłby natomiast ogłaszać metodą ofsetową czy też kserograficzną. Prof. J. Zabłocki zaproponował, by Zespół przystąpił przede wszystkim do zewidencjonowania rzadkich druków botanicznych (pracę tę można by traktować jako wstępną, ewentualnie równoległą do ich zmikrofilmowania), do gromadzenia ikonografii, rękopisów i życiorysów uczonych i wreszcie do gromadzenia informacji o stratach botaniki polskiej w czasie drugiej wojny światowej. Doc. Brzozowski stwierdził, że istnieją

możliwości mikrofilmowania niektórych prac dzięki pomocy Zakładu Historii Nauki i Techniki, że wobec braku zainteresowania zbiorami z zakresu historii nauk biologicznych w instytutach Botaniki czy Zoologii PAN, powstaje konieczność gromadzenia ich w Zakładzie i zorganizowania tam centrum informacyjnego w tym zakresie.

W dalszym ciągu obrad poruszono sprawę *Słownika biologów polskich*. W dyskusji stwierdzono, że rok 1973 musi być ostatnim w przygotowywaniu tego zbiorowego opracowania. Na koniec doc. Brzozowski zreferował inicjatywę profesora Uniwersytetu Wrocławskiego, J. Schnaydra, przełożenia na język polski *Fizjologii roślin* Teofrasta z Lesbos, pierwszej w dziejach pracy botanicznej z tego zakresu. Wywołało to ożywioną dyskusję i jednomyślne poparcie uczestników zebrania. Profesorowie A. Paszewski i J. Zabłocki wyrazili gotowość opracowania do tego przekładu naukowego komentarza.

Stanisław Brzozowski

ZEBRANIE ZESPOŁU HISTORII ROZWOJU KONSTRUKCJI TECHNICZNYCH

Kolejne posiedzenie naukowe Zespołu Rozwoju Konstrukcji Technicznych odbyło się pod przewodnictwem doc. dra Alfreda Wiślickiego 2 marca 1973 r. w siedzibie Zakładu Historii Nauki i Techniki PAN. Na zebraniu tym mgr inż. Jerzy Jasiuk, dyrektor Muzeum Techniki NOT, wygłosił referat *Rola muzeów techniki w badaniu i upowszechnianiu historii techniki*. W bardzo interesującej i wygłoszonej z dużą swadą prelekcji, referent naszkicował genezę dzisiejszych muzeów techniki i szeroko omówił rozmaite koncepcje pojmowania ich obecnej roli. Różnorodność istniejących tego typu instytucji wywiódł autor historycznie od ich ubiegłowiecznych zaczątków, których źródłem były uniwersalne kolekcje osobliwości oraz celowo tworzone ekspozycje wzorcowe przeznaczone dla ówczesnych producentów. W wyniku tego większość starych, szacownych muzeów cechuje bogactwo eksponatów nagromadzonych w sposób dość przypadkowy, nieusystematyzowany. Reakcją na takie muzea-lamusy była rozpowszechniana od lat trzydziestych naszego stulecia tendencja tworzenia muzeów dydaktycznych, często dublujących zadania szkolnictwa. Koncepcja zakresu zadań muzeów techniki ulegała stałym przemianom. Referent podkreślił, że utworzone w 1930 r. w Warszawie Muzeum Przemysłu i Techniki stawiało sobie, jako jedno z podstawowych zadań, potrzebę prezentowania tradycji technicznych. Przechodząc do określenia dzisiejszych, nowoczesnych poglądów na rolę muzeów techniki, prelegent położył nacisk na fakt, że zabezpieczają one najistotniejsze dokumenty do badań historycznych nad rozwojem techniki, jakimi niewątpliwie są obiekty, zwłaszcza noszące ślady użytkowania. Drugą grupę ważnych z tego punktu widzenia eksponatów, stanowią rekonstrukcje sporządzone przez muzea według ich rysunków i opisów.

Jeśli pozwalają na to źródła i jeśli zachowane są istotne cechy oryginałów, to takie modele, wykonane w skali naturalnej, mogą posłużyć do badań doświadczalnych, pozwalających lepiej poznać działanie i charakterystykę nie zachowanych obiektów. Nadto, atrakcyjność tego rodzaju eksperymentów może stanowić znakomitą okazję do szerokiej popularyzacji historii techniki. Osobnym zagadnieniem jest sprawa tworzenia ekspozycji pod kątem wydobycia zasadniczej linii rozwojowej techniki, przy zastosowaniu wszelkich nowoczesnych środków wystawienniczych łącznie. Istotne jest również naukowe opracowywanie zbiorów i publikacja jego wyników. W muzeach techniki w wielu krajach istnieją rozbudowane ośrodki